

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., 1/2 an
6 cor., 1/4 an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., 1/2
an 9 fr., 1/4 an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fie care
Sămbătă.

Unirea

Insertiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirei”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XV.

Blaj 15 Iulie 1905.

Numărul 28.

Invitare de abonament.

Cu 1-a Iulie a. c., să începe abonament nou la „Unirea”, la care invităm cu toată onoarea pe On. nostri Cettori, ce nu au apucat încă a-și renoua abonamentul, să binevoiască a și-l renoua, pentruca să nu să facă întrerumpere în expedarea foaiei.

Totodată rugăm cu totdeauna pe On. abonemenți, cari sunt în restanță cu abonamentul de pe anul acesta, cum și de pe anii trecuți, — să binevoiască a ni-l trimită, căci foaia are însași lipse, și să nu poftască nimenea, ca să i-o trimitem gratuit.

ADMINISTRAȚIUNEA.

La groapa dualismului.

(w) Se clatină bazele monarhiei. Edificiul măreț al anului 67, la care au lucrat capetele cele mai luminate de dincolo și dincoace de Laita, n'a putut înfrunta nici chiar o jumătate de secol viforile vremii și așteaptă ca cutremurul cel mai de aproape să-l facă nimica. Nici o jumătate de secol! Ce e intervalul acesta în istoria unui popor? Și câte speranțe nu s'a legat de pactul lui Deák? Mână liberă au avut și maghiarii și germanii pe teritoriul lor, budgetul și miliția le-a stat la dispoziție, ajutor imprumutat și-au promis usque in sempiternum și iată că toate nimic nu folosesc și sunt la restrictio mentalis, cu care au legat pactului dualist — să ne despărțim.

N'avem nimic în contră. Pe noi nu ne-a întrebat nime, când s'a legat pactul și nu ne întreabă nici acum. Legea de naționalități, care s'a făcut atunci, vorbește azi destul de clar, câtă valoare a avut și are înaintea cărmuitorilor noștri.

Atâta însă — acum la groapa dualismului — constatăm, că, multămită înțelepciunii bărbaților de stat

maghiari, acum de 37 de ani încoace nu s'a făcut altceva, decât politică națională. Ideile cele mai bizare de stat unitar național s'au perândat șiruri, talente vrednice de o soartă mai bună și-au consumat forțele de a clădi la statul lui Plato, legi, ordinațiuni s'au adus grămadă, cari toate sunt îndreptate către ținta unității naționale. Și ce s'a ajuns cu toate acestea? Și-a angajat bătrânul Tisza biserica catolică mare și puternică, tăuților, șvabilor, bunevaților li-se predică ungurește în biserică, și-a aflat oameni, cari să lupte la Curia romană pentru introducerea liturgiei maghiare în biserica unită cu Roma, ca astfel să spargă și cetatea aceasta a limbei și naționalității noastre, Omge, Emke, Eke și mai știu câte societăți așa zise culturale, sprijinite de stat și de bărbații lor cei mai de frunte au resărit ca ciupercile și la ce rezultat au ajuns toate acestea? Astăzi țara e plină de școli de stat, cu lipse fără lipse, e plină de oficii și officianți, tot cu meniri de a fi fortărețe puternice statului național, tot cu lipse fără lipse, s'a făcut pendentă ori-ce ocupațiune publică dela cunoașterea limbei maghiare și în schimb țara a sărăcit de tot, vapoarele nu răsbesc a transporta sărăcimea în America și ce e mai mult, s'ar duce jumătate de ar avea cu ce.

Astăzi afli comune întregi, cari grație politicii înțelepte naționale nu mai au nimic, dările nu se pot încasa, locuitorii sunt cei mai mulți zileri iloți fără casă și moșie — roadele vie ale politicii naționale dela 67 și până azi.

Comasările menite iarăși a întări elementul maghiar și mai ales nobilimea scăpătată, care odată sta cu pipa în fereastra casei comitatului așteptând, ca să poată pune la dosar ordinațiunile guvernelor, a stors și măduva din țărâname.

Dar las' că Dumnezeu nu bate cu băta. Nemeșii la sunetele de trîmbiță ale guvernelor au eșit și ei la largul, ca să-și dea sprijinul de lipsă la edificiul național și plăcându-le mai mult

politica națională, decât economia, care a învățat-o dela tatăl lor și-au îngreunat moșiile și mulți trăiesc azi din grația comitatelor ca scriitori, solgăbirei; ca astfel ridicându-se să ajungă iarăși de unde au plecat.

Astfel sunt astăzi zidirile acestea puternice ale comitatelor.

De dragul politicii naționale iso-voarele de venit ale țării sunt azi slăite și partea primă din lozinca lui Kolonici, că țara trebuie dintăiu sărăcită ca să poți face cu ea ce-ți place, s'a împlinit, din partea a doua nici o urmă pozitivă nu este.

Din contră acțiunea puternică de maghiarisare a dat naștere unei reacțiuni și mai puternice din partea naționalităților și politica șovinistă de sărăcit ne-a sărăcit pe toți cu voia fără voie, dară cel puțin pe cetățenii unei patrie ne-a divizat în două tabere, unii, cari atacă și alții cari se apară.

Măsurile draconice luate față de așa zisele veleități naționaliste au avut de urmare sugrumarea ori-cărei sufări mai libere de ale naționalităților, până ce rând pe rând s'a mai potolit strigătul nostru după dreptate și egalitate, și în liniștea aceasta zis'a Wekerle în parlamentul ungar — la noi nu există chestie de naționalitate.

Și după toate acestea iată-i acum la răfuială pe inșiși contrahenții pactului dualist. În politica națională dela 67 încoace nici un progres pozitiv nu s'a văzut, le trebuie dar și miliția. Vim patitur regnum — să silește împărăția și va ceda, va trebui să cedeze, se vor face încercări nouă, căsărmile se vor transforma în școli și vom vedea ce vor zice și ce rezultate vor putea arăta după 37 ani.

Până atunci însă vom trăi sperăm și opinia sănătoasă maghiară, se va convinge, va avea răgaz și motive de a vedea, că de dragul unei utopii nu merită ca să aduci țara la sapă de lemn și iarăși nu ști ce vânturi suflă și ce bine e de a-i avea pretini și soți pe aceia, cu care trăiești sub un coperiș.

În istoria popoarelor tot legile acelea sunt dominante, cari sunt și într'ale singuraticelor indivizi. Cel mai tare înghite pe cel mai slab, selecțiunea naturală își are cursul său nestrămutat. Pe pământul patriei noastre au fost celti, iazigi, goți, avari, cumani, cari toți au dispărut fără urmă și fără de ai sili cineva la contopire. Ce a fost mai trainic și mai vital a rămas, și astăzi după ce conștiința națională e generală la toate popoarele, și după ce condiția primă și principală a traiului și dezvoltării unui popor este limba, e numai risipire de forțe și cheltuiala de bani, de a te lua la luptă cu acest idol al populațiunii.

Ne-am bucura dară nespus de mult, dacă cu ruperea pactului dualist s'ar curma și politica tradițională maghiară, dacă o direcție sănătoasă ar fi steaua conducătoare a majorității actuale, dacă privirile și mințile bărbaților de stat ar fi îndreptate spre bunăstarea și înflorirea acestei țări, de a cheltui milioanele multe, nu pentru utopii naționale, ci pentru mulțimea aceea mare a oamenilor mici, cărora sărăcia le-a dat bâta în mână și traista în grumazi, ca să iee lumea în cap.

Vedem însă, că programul coaliției e și mai și decât al partidului liberal, vom avea miliție maghiară și instrucția va înghiți tot, ce ar trebui dat pentru ridicarea economică a țării. De frica

naționalităților povestea votului universal a rămas astăzi după alegeri: *vorba proastă*, tot de frica lor va rămânea și politica agronomică tot așa, și în țara aceasta per eminentiam agronomică, rolul ministrului de agronomie va rămânea tot cel de până acum, căci banii țării îi înghite instrucția.

Noi de-o-cam dată suntem siliți a petrece lupta aceasta din jurul pactului dualist ca privitori, dar nu vom întârzia a ne apăra interesele și instituțiunile noastre atunci când împrejurările vor cere.

„Cine are dară drept?“

— pentru „Gazeta de Duminecă“. —

Sub acest titlu G. de D. în nr. său 22, ca unuia ce m'am ocupat în „Unirea“ cu limpezirea — trebilor — îmi face cu obiceiuita sa procedură unele reproșe sarcastice — vătămătoare, cari miroasă pe de parte a multă maliție și puțină politeață, la cari moralmente mă simț îndatorit ami face următoarele observări:

1. Redacția schimbându-și de astă dată predilectele expresiuni folosite la adresa reclamatorilor de „cap sarbăd“ și „procuratori nechemăți“, să îndălătnicește într'u a susținea cu râvnă că eu am ajuns în treaba serierii: „implicite ca Pilat în credeu“ și că dânsii „din considerațiuni umanitare față de orizontul îngust al judecății reclamatorului și altora asemenea lui“ în un articol au arătat scopul ce-l urmăreau cu „trebile noastre“ așa de lămurit, încât de mărirea

acelui scop „și cei mai scrupuloși“ au amuțit; ba unii preoți chiar le-au aderat, numai cu un. Toate aceste sunt niște aserțiuni pe cât de înflăte și nemodeste, pe atât de false și nerespectabile. Eu în limpezirea aserțiunilor G. de D. vătămătoare pentru biserică arhieriei și preoții gr-cat. am pus teselă aserțiorie a G. de D. și apoi cu destulă bunăvoință am dovedit falsitatea și răutatea lor. Rog deci cu umilință pe eminenții dela G. de D. să nu-mi compătimizească „îngustia orizontului“ de vederi și judecăți, fără a-l cunoaște, luând știre că nici am avut nici am lipsă de lămuririle din articolul îndreptat „capeteilor sarbede“. Am urcat toate treptele acelu orizon lat și înalt a științelor, pe cari unii dintre eminențiile Dlor în veci n'au călcat.

2. G. de D. continuă cu sarcasm: „Apărătorul credinței“ alcargă la „Unirea“ și publică coloane peste coloane polemice, în cari cele mai puternice argumente îi erau că în „statul Danemarc nu miroasă nimica“ și că „organisația bis. gr-cat. au produs prelați ca Șuluț, Vancea și Pavel.“

Aceste aserțiuni a G. de D. sunt sofisterii mai mult ca ridicole.

Dacă redacția îmi dovedește că așa fi scris: pe Șuluț, Vancea și Pavel. i-a produs organisația bis. gr-cat., atunci mă declar însumi de cărturar lipsit de lămuririle Dlor, iar dacă vor afla că la mărețele figuri alui Vancea și Pavel m'am provocat singur pentru a le argumenta: că Archirei gr-cat. au și alte griji și scopuri nu numai a fi bine scriși la Roma — tacă bine mai coboară nițal din înaltul orizon a judecăților Dlor și nu trântescă cu atâta furie și fără nici un rost la vorbe neadevărate pe răbduria hârtie, întortocând deavalma aserțiunile altora, — și îi asigur că nu vor putea trage

FEUILLETON.

„Câteva rânduri de „dincoace“ în amintirea lui TIMOTEIU CIPARIU.

Se făcu, acum câteva săptămâni, și sărbătorirea lui Timoteiu Cipariu. Cum e și firese la oameni, cari trăiesc în împrejurările fraților noștri de dincolo, n'a fost nici o solemnitate mare, nici un amestec oficial bisericesc. S'a făcut un parastas, rugăciuni de pomenire, care erau și de mulțămită, într'un biet sat al Ardealului apusean, de unde a pornit școala din Blaj, spre munca de ani îndelungați în acest centru de cultură, spre o curată glorie în toate colțurile României care eugetă, copilul care era să fie canonicul mitropolitan Cipariu. În Blaj chiar, alt luminat om al Bisericii și al neamului, alt priceput și harnic, canonicul Dr. Augustin Bunea a vorbit, cald, însă cuminte, despre începătorul adevăratelor studii științifice cu privire la limbă, cultură și istorie, în Ardealul românesc. Aud că s'a scris și o broșură, de profesorul Dr. I. Raț din Blaj. Apoi vizitatorii acelu sat smerit și sărac s'au întors înapoi, încunjurați de bune amintiri, îndemnătoare și mângâietoare pentru toate timpurile.

Cetind până aici, cutare animal de gazetă bucreșteană sau ieșeană se va întreba cu indignare: „Și cine e acest Cipariu, despre care se cuftează a se vorbi astfel? Nu e preotul acela ciudat, care-și scria numele într'un fel și-l cetia în altul? Am

auzit doar că a voit să strice limba și ortografia, că a scris lucruri la care, cum te-ai uitat, și puțnești de răs... N'a fost el învins, strivit și lumormântat în batjocură de cei, cari au venit după dânsul? Atunci de ce să ținem isonul celor căți-va, cari, din interes de clopotniță, i-au făcut serbare în satul Pânade?“

Nu animalului de gazetă, care, să vrea, și tot nu poate înțelege deplin, adecă și cu sufletul și cu inima, ei publicului celui mare românesc — cătră care, ori de aseultă, ori de nu, am căpătat deprinderea să vorbim, — se pot da aceste lămuriri.

Școala cea mare a Ardelenilor din veacul al XVIII-lea, apărători ai romanității desăvârșite și nepătate, eterneși imutabile, ca însăși Roma, își găsisse în Petru Maior și reprezentantul cel mai logic, mai sistematic, și cel din urmă reprezentant. Căci toți cari au apărat pe urmă aceste idei, fie și Laurian, meșterul dicționarului limbii, care trebuia să fie, toți aceștia nu se pot asemăna cu înaintașii lor în ceea ce privește însemnătatea lor adevărată în mișcarea poporului românesc.

Ca ori care altul din anii 1810—20, când a învățat Cipariu la școala mică și la cea mare, copilul din Pânade a primit, din graiu și din scris, ideile intransigente. Gândul la Roma, — și atât. Dar când el ajunsese a judeca fără epitropie și constringere, Cipariu avu și simțul că limba românească, de a căreia îndreptare și întocmire din nou, de a cărei chinuire și schilodire se tot vorbia, că deci această limbă trebuie să fie cum este. Urmărind-o în timp și în spațiu, peste veacuri și peste țări, cu iubire de fin și nu cu dispreț de pedagog, el o

văzu în toată întinderea ei largă și vechimea ei venerabilă, în toată mărimea ei. Ea nu mai era un derivat fără preț, o rătăcire vrednică de compătimitire a limbii latine, un copil pierdut, care se aduce înapoi la vatră, spășit și cu ochii în pământ, ci un voinic ce-și croise drumul în lume, pe care-l știau multe plaiuri, și prin care se îndeplinise multe isprăvi. După toți aceia, cari tămăiaseră înaintea sepulcrului antic al limbii latine, crezând că de acolo se va înălța viitorul nostru, el, Cipariu, înțelese că viitorul se desfăcea întăiu din viața care este, și deci o îmbrățișă cu iubire pe aceasta.

Astfel autorul „Principiilor“ și al „Gramaticii“ fu apropiat de trecutul cel nou, românesc, mai mult de cât ori-care înaintea lui. Școala cea veche latinistă se cufundase în cronici, pentru a da povestirea ușoară a lui Clain și analele masive ale lui Sineai, numai la începutul ei, când nu i-se deslușiseră încă însușirile deosebitoare. Pentru un Petru Maior însă, nu mai aveau nici un interes povestirile despre Voevozii sălbatici, cari sămăneau așa de puțin a Cesari, și, dacă el a vorbit despre Vlădicii necărturari și grosolani în „Istoria bisericească“, aceasta a făcut-o cu alte scopuri, și nu de hatărul lor numai. Pentru Cipariu, care înțelegea pe deplin, și gusta, întrebunțând-o științific, limba vechilor scriitori, și chipurile însemnate de dânsii trebuiau să trăiască. Lui i-au plăcut episcopii ardeleni din vremea mai puțin luminate, pentru cunoașterea cărora a lucrat și el. Viața românească dela Dunăre îi vorbea apoi, de-a dreptul, dela suflet la suflet.

Cercetând deosebirile de graiu dela un ținut la altul, interesându-se de dialecte,

concluziile lipsite de adevăr și săci: că argumentările mele au fost „verzi uscate” și va „mirosi ceva și în statul Danemarc” a G. de D.

3. Mai primesc continuative dela On. Redacție câteva bomboane, cari ar fi în drept și datorința să le guste Dior. Mă declară de *necapacitaver*, aserțiunile mele de: *verzi uscate și neaparținător mulțimei pricepușilor*. Înproșcături, cari dela eminenti, ce pretind a fi superiori în priceperea și tălcuirea scrisorilor și să socot în un orizon mai lat a științelor ca reclamatorii, n'ar fi de așteptat, căci mai virtos și de sine dovedesc numai contrariul.

La aceste numai câte-va vorbe îmi încap: Să trăiască eminentii dela G. de D. la mulți și buni ani! dar ca creștini gr-caț, cu răvnă deoparte, iar de alta ea română neprihăniți și în anul ce vine și alții, cei vor mai avea dela Dumnezeu să nu mai lumneze în 15 Mărțisor, cum în ast au a făcut Dl redactor, căci Dsa a bună samă nu are ajutor dela stat ca preoții și dascălii, ci e om independent în cel mai înalt orizon al priceperei și judecării. Și alături cu Dior doare să trăiesc și eu barem până atunci, până voi fi fericit a ceia dela cei ce azi cârmuesc G. de D. în loc de articolași slăbuți culeși din traistele românilor, cari merg la târg și în cauze financiare să abat la „Silvania” articoli gravi, scriși și redacțiați în un stil și spirit mai avântat și mai sănătos, cercând, aflând, lovind cu fineță și lecuind cu înțelepciune răul în tot locul, la toate tagmele unde va fi, căci mai pe tot locul miroasă ceva.

Declar solemn, că de vom ajunge acel timp dorit nu voi fi cel din urmă, dintre cei ce vor aproba și aplauda ținuta și direcția G. de D.! Dar până va urma ma-

șinaria ei în articolașii săi de fond: redacțiați în stil formă și spirit, pe cât de vulgar pe atât de încăleț și unilateral, de repetite ori repetind a imbiati la pae săci în chip de grâu bun, cari nu produc decât colb mare, din cari sug eu drag scriitorășii superficiali, mai dând și analfabeteilor, cari colpoartă marfa — nu pot să le aprob înțelepciunea și să le dau drept, — eu atât mai puțin să le prorocesc izbândă în ajungerea scopului ce urmăresc — decumva în adevăr urmăresc scop ori cât de aspru mă vor judeca eminentiile Dior.

Pe o cale mai netedă, în un orizon fără atâta colb și într'un spirit adevărat să poate mult îndrepta. Dar să se încerce G. de D. a afla rele și defecte, și unde până acuma n'a aflat, că în multe locuri și staturi mai miroasă câte ceva. Eu în articolii mei am cunoscut acest adevăr și cei ce cunoaște, acela are drept.

Șumal, la 25 Iunie 1905.

Vasilii Pop
preot.

Expoziție etnografică și istorică culturală la Sibiu.

(Continuare.)

Desp. K. Societățile culturale.

Sect. XXXIV. „Asociațiunea”

Expoziția specială a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”, se va compune din următoarele părți:

1. Din Istoricul Asociațiunii.

Aici se vor prezenta;

(§. 80.) a) acte și documente despre înființarea „Asociațiunii”;

b) date despre adunările generale ținute până aci;

c) diplome vechi și noue pentru membri;

d) diplome și alte suveniri dela expozițiile din 1862 și 1881;

e) tabele statistice despre fluctuațiunile numărului membrilor și despărțimintelor;

(§. 81.) f) stările actuale se vor prezenta prin o hartă geografică, pe care se va arăta împărțirea teritoriului despărțimintelor (active și proiectate) și se vor marca prin stegulețe de diferite culori: sediul comitetelor cercuale (cu numărul membrilor despărțământului) și agenturilor, și localitățile unde se află bibliotecii ambulante sau stabile ale „Asociațiunii”.

(§. 82.) g) portretele prezidenților și ale bărbaților binemeritați pentru „Asociațiune” (fundatori, membri onorari, etc.)

(§. 83.) Cu aranjarea acestei secțiuni se încredințează secretariatul Asociațiunii.

2. Averea Asociațiunii.

(§. 84.) a) casele Asociațiunii;

b) date despre fondurile și fundațiunile Asociațiunii.

c) bugetele din trecut și cel actual;

d) conspect grafic despre sumele date pentru stipendii, pentru sprijinirea literaturii, și alte scopuri culturale dela înființarea Asociațiunii până astăzi;

(§. 85.) e) biblioteca Asociațiunii.

(§. 86.) Această secțiune se va aranja prin cassarul (§. 84) și bibliotecarul (§. 85) Asociațiunii.

3. Activitatea literară.

(§. 87.) a) colecțiunea publicațiilor editate de Asociațiune sau cu ajutorul ei;

b) colecțiunea „Transilvaniei” și alte publicațiuni oficiale;

c) „Biblioteca Poporală”

(§. 88.) d) „Enciclopedia Română”, și anume:

1. în volumuri legate și în fascicule.

2. hartele Enciclopediei.

3. un tablou al ilustrațiilor.

4. tabloul colaboratorilor.

5. o colecțiune de manuscrise.

6. arhiva corespondență și registrele Enciclopediei.

7. distincțiunile ce i-s-au acordat. În fine.

(§. 89.) e) secțiunile științifico-literare (membrii diplome, date despre ședințele plenare.)

(§. 90.) Cu aranjarea acestei secțiuni va îngriji biroul Asociațiunii.

I. Școala de fete.

(§. 91.) a) se va prezenta o sală de prelegeri și un dormitor al internatului, eventual și refectoriul acestuia;

b) date despre numărul elevelor și puterilor didactice, și tablouri fotografice ale acestora;

c) programele și alte publicațiuni ale școlii;

d) date despre cheltuielile făcute de Asociațiune pentru înființarea, înzestrarea și susținerea școlii și internatului;

(§. 92.) e) obiecte (lucru de mână, deseneuri, etc.) lucrate de elevele școlii.

(§. 93.) Cu înzestrarea și aranjarea acestei secțiuni se încredințează direcțiunea școlii civile de fete.

Sect. XXXV. Alte societăți culturale.

1. Societăți pentru cultura poporului, și anume:

(§. 94.) a) Societatea pentru fond de teatru român;

b) Asociațiunea aradană, și

c) Asociațiunea din Maramurăș vor fi invitate a participa cu o expozițiune specială care să arete teritoriul, mijlocele și rezultatele activității lor.

2. Societăți filantropice și de femei:

a) toate societățile damelor române din țară, și

care aveau mare preț pentru acest începător al studiului lor. Cipariu se apropia în sfârșit, acum când era un mare cărturar, și de viața poporului românesc de pretutindeni, care se poate zice, că nu i-a fost străin în nici una din manifestările sale. Minteia lui se completea astfel neconștient.

De noi, cești de dincoace, nu i-a fost rușine nici odată, ca altora. În vremuri grele, la 1836, a călătorit în principatul muntean, și a avut bunătața să dăcă cu dansul numai amintirile cele bune. A venit bucuros la deschiderea Academiei Române, pe care ar fi ajutat-o și mai mult, dacă n'ar fi învins dela început rigiditatea latină a lui Laurian, care era în România, unde Cipariu venise numai ca oaspete, acasă la el.

Și o inteligență mică poate folosi dacă lucrează cu disciplină într'un câmp potrivit cu dânsa; ea poate chiar apleca până la sine arborii cei mai înalți prin virfurile de jos ale ramurilor. N'a fost așa Cipariu. Cine a străbătut vre-odată sațele, astăzi prăfoase și părăsite, ale bibliotecii sale, a trebuit să rămâie nimit de larga rază a interesului său științific, a interesului său literar, și, mai bine, a interesului său uman. Dela manuscriptul de cronici a Moldovei, până la versurile arabe legate în marochin roșu, și până la poezia lirică a timpului său, — n'a făcut și el versuri? — totul se întimpină acolo. În aceste încăperi a cetit el mulți ani de zile după ce noi nu mai știam să-i cerem a surie. Stătea închis în frăție cu duhurile morților celor mari, și nu-i păsa de lumea, care judecă cu cumpănă

de spiter greșeliile făuritorilor de înalte clădiri ale minții avântate. În bătrânețea ca și în tinerețea lui, el n'avea nevoie decât de foarte puțină odihnă, și cei ce l-au cunoscut știu să surie despre ușurinta cu care trecea de înalți munte și de noaptea dela înunerecul somnului la lumină și de învătătură și de frumuseță. În odajă unde lampa — ca un simbol! — nu se stingea nici odată.

Acesta a fost bătrânul cu ochii vioi sub fruntea înaltă, pe care ni-l înfățișează chipurile: un muncitor, un căutător și un om deplin. O știa aceasta Blăjenii, cari vorbesc despre dânsul până astăzi cu același respect ca și cum l-ar avea sub ochi și acuma; și ar trebui s'o știe și alții. Căci puterea unui popor vine și din conștiința limpede a tuturor oamenilor aleși, pe care i-a avut și-i are, și din cultul desinteresat al acestor „eroi”.

„Sămănătorul” IV. 24.

N. Iorga.

A apărut: a V. ediție

ACATISTERIUL sau carte ce cuprinde în sine rugăciuni pentru pietatea fiecărui creștin. Revăzut și completat. — În rugăciuni această carte e un adevărat mângâier sufletesc, o carte foarte potrivită pentru fiecare. — Costă leg. 1 cor. + 10 fl. porto.

b) celelalte societăți filantropice, vor fi recercate a prezenta activitatea lor în expozițiuni speciale (§. 96.) 3. Societățile academice române din țară vor expune statutele, dările de samă, publicațiunile lor și alte obiecte referitoare la trecutul lor și la activitatea lor de astăzi.

(Va urma.)

„Unirea” și Cipariu. — Ziaristica noastră se întrece în a serie vorbe de laudă despre numărul festiv, dedicat memoriei lui Cipariu. Distinsul profesor N. Iorga, pe lângă articolul atât de adevărat și cu atâtă căldură și venerațiune scris asupra lui Cipariu, — reprodus în foia de azi, — mai serie în cronica „Sămănătorului” și următoarele... „extras din bogatul nr. iubitor, pe care Unirea din Blaj îl consacră lui Cipariu, și în care se află între altele, foarte prețioase știri asupra vieții lui de canonicul Moldovanu, prietenul statornic al lui Cipariu și acel care păstrează cu mai multă sfintețenie cultul memoriei lui. Deosebit de interesante sunt notele lui Cipariu asupra călătoriei sale în Țara Românească sub Alexandru Vodă Ghica”. — Iar pomenind de panegiricul p. canonic Bunea, di Iorga face următoarea entusiastă apreciere: „E o icoană întreagă a marelui muncitor în tot cuprinsul culturii noastre. Și la sfârșit, unde se alătură viața lui de străduințe neînucetate și de neadormită priveghere cu traiul de nimica al atâtor tineri români din Ardeal, pe cari în centre mari orășenești îi ieia înainte, ca și pe studenții din România valul turbure al plăcerilor josnice, cuvântarea părintelui Bunea capătă și o valoare de îndreptare.”

CORESPONDINTE.

Sinoadele protopopești.

— Tractul Iplului —

Suma 22 Iunie n. 1905.

După porunca Mântuitorului noi preoții suntem trimiși în toată lumea spre a predica Evangelia la toată zidirea. Așa împraștiați cum ne aflăm pe văi, munți și pe câmpii, mult — puțin depărtați unul de altul petrecând în lucrarea încredințată nouă, tot mereu ne aflăm față în față singur unul câte unul cu mari și povăroasă afaceri spirituale. Cauți în dreapta — pizmaș — în stânga vezi zimbet rece indiferent; un singur mângăitor Spiritul adevărului carele dela Tatăl și Fiul porcede ne mângăie, apără și scutește,

Și omul, această ființă slăbuță dela fire și totuși chivernisitoare a tuturor lucrurilor mari din lume, se simte și mai slabă decum este, când pentru ducerea la deplinire a lucrărilor sale, de repetite ori își incoardă puterile fără succesul dorit. — De aceea sunt foarte de folos convenirile în cari îndemnându-ne reciproc la lucru, mult ne întărim. Așa am esperiat și la sinodul nostru ținut a 3-a zi de Rusale în parohia Hidig unde e și sediul noului protopop Aug. Vicaș, preot după inima lui Isus și rânduiala lui Melchisedec.

Țin de folositor din mai multe puncte de orientare a face o scurtă referadă, nu întratată despre decursul agendelor oficioase, cât mai vârtos despre morala poporului și starea învățământului din acest tract protopopesec.

După săvârșirea serviciului divin, căruia i-a premers mărturisirea preoților tractuali — dintre cari nici unul n'a lipsit — a predicat On. George Podina preot în Almaș avându-și de temă: „Din toată inima ta temete de Dumnezeu și onorează preoții aceleia” Ecclesiast VII. 35. — Această predică considerând că au fost anume pregătită pentru mireni inteligenți, cari erau așteptați și pe cari noi îi așteptăm și îi vedem cu drag între noi, și cari durere nu toți și nu întru toate știu a ne fi blânzi judecători și cinstitori ai tagmei preotești, de cari însă durere n'au venit — n'a fost chiar potrivită pentru bunii credincioși ascultători, cari știu onora pe servii lui Dumnezeu, și fără a li-să demonstra această datorință.

E de laudat scopul oratorului cu care toți au consimțit precum și argumentarea bună cu date din S. Scriptură și ss. părinți referitoare la obiect.

Abstrag dela punctele oficioase din program și țin de lipsă a nota numai cele mai esențiale și de interes general.

Din referada amănunțită a M. O. D. protopop rezultă că moralitatea și liniștea sufletească a credincioșilor din acest tracte exemplară. Concubinate și căsătorii nefechiate în fața bisericii nu sunt. — Examenle dela școalele noastre au fost foarte bune, abia la 2 școli numai bune. Se observă însă cu oareșcare îngrijire că unii învățători și încă dintre cei mai harnici și abili țin în școală ordul oarelor în l. magiară și tot în l. magiară induc și protocolul de prelegeri. De dragul națiunii sau a ajutoriului de stat? — Ea mai mult supun că din măguliri politice, dar nici atunci nu aprob procedura respectivilor dascăli. *) — Manipularea averilor bisericesti și a granarelor nu lasă nimic de dorit. Afacerile oficioase s'au dezbătut cu multă băgare de samă. Și afară de agende oficioase nu s'au tractat alte chestii, precum eram învinuiți de cineva cândva. — Erau aproape 4 oare d. a. când ne-am intrunit la prânz.

În cursul prânzului sosi în mijlocul nostru și veteranul protopop al tractului Pericei M. O. Ioan Papiriu, care apoi alternativ cu preotul tractului nostru Ioan Popiliu din Marca, mare iubitor și bine consumat în clasicii latini ne-au făcut prânzul vial și ne-au delectat mult.

Era să uit a aminti, că preotul din Măladia A. Bulzan, a disertat foarte bine despre „Creșterea pruncilor din punct de vedere pastoral”, fiind felicitat de toți.

Tractul protopopesec al Iplului nezmintit e un tract exemplar — dar totuși ar fi cutozat să afirmăm că nu am putea merge și mai departe, ca în ziua cea de judecată stând față în cer cu Domnul sfânt, care ne va cere răspuns, să putem răspunde liniștit și fără frică la toate întrebările grele; și cu deosebire să putem zice: Doamne ce ar fi trebuit să fac turmei mele și n'au făcut?! La aceasta se recere pe lângă ori cât de încordata noastră silință specialul dar al marelui Dumnezeu, care pururea să fie cu noi și cu toți credincioși creștini!

Vasilie Pop,
notar tractual.

*) Procedura aceasta nu poate fi aprobată sub nici un pretext, o o sfruntată desconsiderare a limbei bisericii noastre, care e numai limba română. Preoții, că directori școlari și protopopii ca inspectorii se fac înșuși foarte vinovați de acest păcat, dacă îl suferă. Red. „Unirea”.

Nr. 56—1905.

Concurs de primire în Seminarul junimei române gr.-cat. stud. din B.L.A.J.

1. Părinți cari voesc să-și așeze băeții pe anul școl. 1905/6 în seminarul junimei române greco-catolice dela gimnaziul superior gr.-cat din Blaj, prin aceasta sunt avizați, că termenul concursului de primire (se primesc numai gimnaziști) este 14 August st. n. a. c. Cererile de primire sunt a se adresa: Preaveneratului Conzistor Metropolitan din Blaj, și ce privește pe băeții, cari în anul școl. trecut, nu au fost elevi ai seminarului junimei, cererile au să fie instruate cu extras de botez, testimoniu de pe anul școl. trecut, și atestat de vaccinare. În cerere părinți sau îngrijitorii au să-și însemne locuința și poșta ultimă cu acuratețe și să declară că cunosc deplin toate condițiunile și se obligă a le împlini pe toate. Ca resoluțiunile să se poată expeda francate, pențenții sunt rugați să alăture marcele poștale de lipsă.

2. Pentru elevi sunt de a să plăti: 8 cor. taxă de înscriere, 250 cor. pentru cartir, vipt, luminat, spălat, încălzit și în caz de lipsă medic și medicină; 2 cor. taxă de scaldă, 6 cor. taxă pentru scrobitul rufelor, așa dară cu totul 266 cor. la an, fără scrobit 260 cor. Taxa de înscriere, de scaldă și de scrobitul rufelor are să se plătească toată de odată cu ocaziunea înscrieri, suma de 250 cor. în 2 respective în 4 rate anticipative astfel, că în 1 Septemvrie cu ocaziunea prezentării sunt a se plăti cel puțin 76 cor. respective fără scrobit 70 cor. În caz de două rate, rata primă va fi de 136 cor. și se va plăti în 1 Septemvrie, a doua de 130 cor. și se va plăti în 1 Februarie: în caz de 4 rate, rata primă va fi de 76 cor. și se va plăti în 1 Septemvrie, a doua de 70 cor. și se va plăti în 15 Noemvrie, rata a treia de 60 cor. și se va plăti în 14 Februarie, rata a patra de 60 cor. și se va plăti în 15 Aprilie.

Sumele aceste sunt atât de mici, încât numai primindu-le regulat și anticipative se poate satisface atâtor trebuințe câte sunt cu susținerea și îngrijirea elevilor. Astfel rectorul va fi silit să dimită pe elevii a, căror părinți sau îngrijitori nu-și vor solvi ratele la timpul său.

3. Elevi vor avea să aducă cu sine:
a) Carte de rugăciuni.
b) 4 părechi de schimburi de pânză sau giolgiu, bune.
c) cel puțin 4 batiste.
d) 2 părechi de încălțăminte și cel puțin 4 păr. ciorapi sau obiele
e) 1 saltea (sac de pae) și 2 lepedeie (ciarciafuri) de pus pe saltea.
f) 2 perini și 4 fețe de perini
g) 1 țol sau 1 plapomă și 2 lepedeie de plapomă.

h) 2 lepedeie de giolgiu albe pentru acoperirea patului 1 de lână; colorate nu sunt bune căci nu se pot ajunge la uniformitate.

i) atâtea bilete (forma biletelor de vizită) câte bucăți de rufe, vestminte, încălțăminte au;

l) 1 cuțit, 1 furcuță, 1 lingură, 1 păhar și cel puțin 3 servete;

m) 1 perie de vestminte și 3 de încălțăminte;

n) cel puțin 3 ștergere și 2 pepteni, unul des și unul rar. Pe rufe și vestminte trebuie cusut întreg conumele și cel puțin litera inițială a numelui de botez. Rufele și vestmintele nefsemnate vor fi respinse.

4. Elevii vor avea proviziune întreagă și anume:

a) locuință în sale mari, sănătoase, luminoase și provăzute cu toate cele de lipsă.

b) Vipt întreg, adecă dejun, prânz, ojină și cină. La dejun vor avea lapte cald cu pâne, la prânz 2—3 feliuri de mâncări, la cină 1—2 feliuri. La prânz în zilele de dulce va fi supă cu carne, carne cu sos și mâncare groasă cu carne, sau friptură cu

garnitură, iar în zilele de post supă de legume, mâncări făcute cu lapte, brânză sau ouă. Duminică și în sărbători și prăjitură. La oină pâine cu poame și altele. La cină în zilele de dulce va fi friptură cu garnitură sau mâncare groasă cu carne; iar în zile de post mâncări făcute cu lapte, brânză sau ouă;

- c) Spălatul și eventual scrobitul rufelor;
- d) Luminatul în timpul recerut;
- e) Încălzitul în timp de iarnă;
- f) În caz de morb. medic și medicină și îngrijirea de lipsă;
- g) Scaldă caldă în timp de iarnă, amăsurat prescrișelor ingeni.

Afară de aceasta superioritatea se va îngriji ca elevii mai slabi în studii să fie pe cât se poate ajutorăți în studiere.

5. Părinții în decursul anului școlastic să nu trimită la adresa sau la mâna elevilor banii, ci banii să vină la adresa superiorității, carea se va îngriji să le procure recușitele de școală. Asemenea nici mâncări să nu le trimită, căci Seminarul îi prevede cu cea de lipsă.

Mâncările ce cu toate acestea le ar trimite părinții fiilor sei, se vor împărți între toți, la caz de cantitate mai mică între conșcolarii respectivului sau respectivilor elevi.

6. Părinții sunt avertizați, că pentru eventualele stricăciuni făcute de fii lor, sunt răspunzători și vor avea să le rebonifice. De sine se înțelege că pentru obiectele ce să strică prin folosire fără vina elevilor, nu se va cere nici o desdaunare.

7. Elevii se vor prezenta în 1 Septembrie st. n. înaintea superiorității seminariilor, însoțiți de părinții sau îngrijitorii lor, unde aceștia vor plăti taxele de lipsă și vor da în samă obiectele și lucrurile elevilor, și li-se va designa mobiliariul destinat spre folosința elevilor.

Blaj, 12 Iuliu 1905.

Emil Vicău,
rectorul Seminarului
junimei române gr.-cat.
stud. din Blaj.

Nr. 341—1905.

CONCURS.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român” va conferi cu începutul anului școlar 1905/6 un *stipendiu de 300 cor. din „Fundatiunea Ioan și Zinca Roman”*, pentru un elev de naționalitate română, fără deosebire de confesiune, ce urmează la vre-una din școlile medii din patrie, având preferință în sensul literelor fundationale aceia, cari se înrudesc cu fericirii Ioan și Zinca Roman.

Cererile pentru acest stipendiu au să se înainteze Comitetului central al „Asociațiunii” în Sibiu (Nagyszeben), strada morii Nr. 6, cel mult până la 10 August 1905, provăzute cu următoarele documente:

- a) Atestat de botez;
- b) testimoniu de pe anul școlar 1904/5;
- c) atestat de paupertate;
- d) eventuale documente, prin cari să se constate înrudirea cu fericirii fundatori.

Cererile intrate după terminul de 10 August n., nu se vor considera.

Sibiu, din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”, ținută la 18 Maiu 1905.

Iosif Sterca Șaluț
president.

Ioan I. Lăpădat
secretar II.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Au colectat pentru perdele la ușile altarului s. Biserice gr.-cat. din Meresina: Dna Iulia Lazar 2 c. Mărioara Ciorogariu 1 c. Magdalena Sturn 2 c. Călina Barția 40 f. Mărița Mioc 40 f. Măria Manea 40 f. Măria Mușă 20 f. Măria Sculic 20 f. Eva Cocora 1 c. Cristina Mitrofan 40 f. Ilie Orza 40 f. Căta Radu 80 f. Floarea Mitrofan (Cuzdu) 40 f. Floarea Mușă (Ciușă) 40 f. Ana Mușă 20 f. Ioan Sculic 20 f. Petru Banda 20 f. Ioan B. Dobrei 20 c. Ioan Lupșasca 20 f. Floarea Manea 1 c. Aug. Radu, preot 1 c. S. S. 20 f. N. N. 20 f. Căta Radu 30 f. Căta Sculic 1 c. Ioan Minea 60 f. Dna Elena Orza 40 f. Paraschiva Mitrofan 40 f. Călina Lupșasca 1 c. Elena Ciută 60 f. Călina Mitrofan 40 f. Ana Miclea 40 f. Eleuca Baica 60 f. Floarea Mușă 1 c. Floarea Laza 80 f. Ana Bucioiu 60 f. Măria Uanea 40 f. Maria Mitrofan 20 f. Ana Miceșă 1 c. Saveta Manea 30 f. Ana Bunda 40 f. Anca Mioc Duică 40 f. Mari Hlavacek 1 c. Perdelele au fost înscrise de gentila d-șoară Valeria Mioc, și au fost sfințite în 4 Iunie, de față fiind mulți credincioși. Primească marimimosii contribuții și pe calea aceasta multămitile noastre și înduratul Dumnezeu să-i binecuvinte! — *Aug. Radu*, adm. par. *S. Șerban*, inv.-cantor.

Hymen Flaviu C. Domșa, prof. gimn. Blaj, invită la cununia sa cu d-ș. *Valeria Șerbac*, care se va celebra în 10 Aug. n. în biserica gr.-cat. din Vama, dieceza de Gherla. — *Vasilie Șchiop*, teolog abs., anunță logodna sa cu d-șoara *Anizia Bancos*, ambii din Selsig.

Știri literari. Am primit în timpul din urmă următoarele scrieri: *Const. Negruzzi: Prosa*, vol. I. cor. 150. *Ion Gorun: Taina a șasea*, cor. 150. *N. Iorga: Gânduri și sfaturi ale unui om, ca ori care altul*, cor. 150. Toate acestea scrieri au apărut în editura institutului „Minerva”, care face un neprețuit serviciu literaturii românești prin editarea atâtor scrieri de valoare și mai ales a vechilor scrieri. Volumul dlui Gorun cuprinde scene prinse în fugă din atât de variata viață familiară. Nu pricepem titlul, când o știm cu toții, că căsătoria nu e a șasea ci a șaptea taină. Cartea dlui Iorga e o bogată colecțiune de vorbe înțelepte.

„**Iconografia**”. Dl. asesor *Dr. Elie M. Cristea* a scos de sub tipar scrierea anunțată deja, ea poartă titlul: *Iconografia și întocmirile din internul bisericeii răsăritene*.

E un volum gros de 300 pag. cu multe și frumoase ilustrațiuni și costă 5 cor. Publicația aceasta e o lucrare amănunțită și temeinic scrisă și de aceea de multă valoare. O recomandăm cu toată căldură.

Înștiințare. Se comunică spre orientare, că „Societatea pentru fond de teatru român” a cumpărat manuscriptul cu „*Opera Craiu nou*” de fericitul C. Porumbescu, dimpreună cu dreptul exclusiv de reprezentare. Brașov, 5 Iulie n. 1905. În numele Comitetului Societății pentru fond de teatru român. — *Dr. Iosif Blaga*, secretar.

Doze burse pentru teatru. Comitetul societății pentru fond de teatru român dă pentru anul școl. 1905/6 două stipendii de câte 1200 cor. pentru tineri, cari doresc a se califica pentru cariera de actori dramatici. Un stipendiu e destinat pentru un tinăr cu aptitudini pentru dramă și tragedie și al doilea pentru un tinăr cu talent de comic. În scopul de a se constata talentul aceluia, cari doresc a primi bursele, se cere ca concurenții să se prezinte la un concurs public, cu ocaziunea adunării generale a societății, care se va ține în Sibiu în șirul festivităților Asociațiunii. La această ocaziune concurenții la stipendiu prim vor avea să declameze vre-o poezie, ori să reprezenteze vre-o parte din un autor dramatic, iar cei la stipendiu al doilea vor avea să declameze poezii comice, ori să reprezenteze vre-un monolog de Alexandri ori altceva din autori de comedii. În baza probelor prestate celor doi concurenți mai buni li-se vor vota bursele și li-se vor retribui și spesele de călătorie cu câte 50 cor. Cei ce vor obține stipendiile, vor avea a se conforma tuturor condițiilor normate în „Planul de acțiune al societății”, ce se vor comunica, la cerere, de secretarul societății; în special vor fi obligați, după terminarea studiilor, ca funcționari ai societății de a organiza și de a instrui trupele de diletanți români din patrie, jucând împreună cu ei teatru, până atunci, până când comitetul va afla de bine a-i aplica la această misiune. Doritorii de a reflecta la aceste stipendii, sunt invitați a-și trimite cererile însoțite de atestatele ce au, la adresa secretarului societății, dlui Dr. Iosif Blaga în Tuznăd-Fürdő (Csik megye), până la 14 August n. 1905. Brașov, din ședința Comitetului Societății pentru fond de teatru român, ținută în 1 Iulie n. 1905. — *Iosif Vulcan*, președinte. *Dr. Iosif Blaga*, secretar.

Petrețeri. Reuniunea meseriașilor români din Bistrița, invită la sfințirea steagului și serbările ce se vor aranja cu această ocaziune Duminică în 16 Iulie n. 1905.

Cel mai nou și mai sigur remediu contra **asudării de mâni și picioare**, pecum și contra **ochilor de găină, îngroșării de piele** etc. este

„**SUDIN**” - ul,

mijloc probat și recunoscut, fabricat în farmacia lui **Nagy Kálmán, Nyiregyháza.**

Efect sigur și perfect.

Se vinde în sticlucțe, dimpreună cu penelul, pentru suma de **1 coroană.**

La fie-care sticlucță este atașat și modul de întrebuințare.

Cea mai ieftină apă minerală este apa

MAROS SOLYMOȘI,

apă naturală acid carbonică, calificată de dl prof. **Dr. Hanko.**

Esceletă și neprețuită, conține și lithyn atât cu vin ori sirup, cât și curată, ca apa de beut este esceletă și recoritoare.

Analiză pe fie-care sticlă.

Deposit general pentru Blaj în prăvălia

(18) 2—5

V. POPP.

PARTE SCIENTIFICĂ-LITERARĂ.

O RĂPIRE MISTERIOASĂ.

(Continuare)

Dacă Lola a priceput înțelesul scrisoarei, dacă ea presimțea, că acum ajutorul și mântuirea îi erau aproape, atunci de sigur că făcea toate încercările pentru a se mai întâlni odată cu pictorul. Nu s'a înșelat. După vreun ceas de vreme ea eși în gang, uitându-se cu precauțiune în jur de sine. Hill o observă prin ușa deschisă, pași repede pe prag și puse în mâna fetei o foaie de hârtie, pe carea era scris: „Îndată — ce fratele dtale a plecat, vină la mine, aducând și o haină și cârpa cea de cap a dtale. Ambe obiectele vei trăbui să le lași aci, iar dta să intri în odaia de lângă trepte. În interesul dtale te conjur, să urmezi întocmai acestui sfat. Tatăl și fratele dtale vor fi în tot cazul arestați; însă dacă dta vei implini ceea ce te sfătuiesc eu, atunci acea arestare se va face fără de vărsare de sânge și fără ca cineva, pe care-l cunoști, să fie neplăcut atins.“ Pe când Lola citea aceste șire, Hill îi observa fața, pe care să reoglinda bucurie și spaimă deodată. Se vedeă că să luptă cu sine, deoarece aruncă detectivului o privire rugătoare; văzând însă fața lui serioasă și hotărâtă, își plecă capul, făcând un sămn afirmativ, apoi dispărū în odaia ei.

Acum pentru prima oară, de când locuia aci sus, Hill își incuă ușa, pentru a să stravești altecum, deoarece pictorul cel bătrân și-a gătat rolul. Cătră două oare îi sosi ajutorul: Wilson cu doi dintre cei mai tari și mai isteți oameni pe cari i-a putut găsi la biroul polițienesc. Le-a succes să se întâlnească pe neobservate cu Hill și să se ascundă într-o odaie goală, în față cu a sa. Îndată după aceea apărū și găzdoaia, carea, parte din curiositate femeiască, parte din interes pentru Lola, voia să fiș de față la desvoltarea lucrurilor și să offeri ca lua sub scutul ei pe tinăra fată. Ea a fost așezată în odaia de lângă trepte, unde mai târziu avea să vină și Lola, și acuma toți așteptau cu nerăbdare plecarea tinărului Smith, carele avea obiceiul, a-și bea rachiul, în fiecare după amiază, într-o băcănie din apropiere, însă nici odată nu rămănea afară mai mult ca o jumătate de ceas. Abia s'a depărtat fratele Lolei, când aceasta și veni aducând lui Hill haina și cârpa cerută, apoi să retrase în odaia destinată pentru dânsa. Acuma Hill se apucă să-și pună în lucrare planul său cutezat și periculos. Se îmbracă cu haina Lolei, își invăluie capul cu cârpa și intră cu curaj în odaia lui Smith bătrânul, carele zăcea întins pe o canapea, chiar în față cu ușa. Pentru a-și putea ascunde obrazul într-o batistă, Hill să prefăcū că strănută, ceea ce făcū pe bătrânul să mornăe: „Ei, și tu vrei să începi a lătra?“

Să înțelege că nu căpătă răspuns, și nici nu băgă de seamă, că fică sa să așază lângă fereastă și să prefăcū, ca și când ar vedeă ceva interesant pe stradă. Înzădar speră Hill că prin aceea îl va îndemna să se apropie de dânsul, căci până când își păstra locul din față ușei, era cu neputință a-l surprinde, ceea ce era de dorit, din cauza uriașei musculaturi ce poședa acest bărbat.

Ne mai putându-să răbda, Hill scoase în sfârșit un țipet de mirare, aplecându-se tare în afară, ca și când ar fi observat pe cineva, care-l interesează. Aceasta ajută. La moment se apropie lângă dânsul Smith, pe a cărui față să vedeau urme de spaimă. „Ce-i?“ strigă el. „Ce ai să te uiți afară?“ Abia și isprăvi însă întrebarea, când se simți apucat de nește pumni puternici, cari îl ținură pe loc, cu toate svârcolirile sale. „Asta-i lucrul tău, ticăloasă?“ urlă el, spumând de mânie cătră Hill, pe care încă și acum îl ținea că este fică-sa. El smânci apoi cu sine pe bărbații cari îl legau, să aplecă repede spre Hill și-i șopti: „Șterge iute sămnul dela ușa — auzita-i?“

Femeia se sculă în tăcere, pentru a implini porunca; însă în loc ca să șteargă crucea roșie de pe ușa detectivului o făcū încă și mai groasă, cu bucata de cretă, ce a fost găsit-o. După aceea se reîntoarse la locul său lângă fereastă, pentru a aștepta pe Smith cel tinăr, pe când pe bătrânul Pau pus deocamdată sub pază într-o chilie laterală.

Preste vre-o jumătate de ceas ușa fu deschisă cu zgomot; cel așteptat intră.

„Unde-i tata?“ întrebă el dur, oprindu-se pe prag.

Hill dete din umeri, fără de a răspunde și fără de a-și întoarce capul.

„Ești nebună, de te uiți așa pe fereastră, în loc de a-mi răspunde?“ strigă el.

Hill însă nu-l băgă în seamă, ci se sculă repede și-și ridică mâna, ca și când ar face sămn cuiva de pe stradă. Apucătura aceasta reuși. Cu o injurătură sălbatică năvăli el asupra detectivului, și cu o lovitură puternică a bastonului său gros, îl doborî la pământ. În același moment îl ajunse soartea tatălui său, și după trei minute era și el legat bine.

XI.

Lovitura ce a primit Hill dela Smith cel furios, îl amăcî de tot, din furiere însă el își veni în curând în ori, și aruncând de pe sine hainele fămgești, merse în chilie, unde cei doi prinsonieri ședeau legați pe o laviță. Wilson îi întinse mâna cu îndestulire. „Asta a fost odată o apucătură bună, și trebuie să te feliciti, că ai isprăvit așa de bine cu blăstămații acestia.“

„Da, da.“ zise Hill, „însă n'a lipsit mult, și unul dintre ei era aproape să-mi stângă viața.“

Conversația lor fu intreruptă prin vocea injurătoare a bătrânului Smith. „Unde-i fica mea?“ strigă el. „Ah, să capăt pe blăstămata încă numai odată în mâinile mele! Unde-i ea?“ Vreau s'o văd, asta nu mi-se poate refuza.“

„Vei și vedeă-o,“ zise Wilson, „însă numai după ce soțul ei va fi venit aci, ca s'o apere.“

„Soțul ei? Așa dar dta ști despre lucrul acesta?“ zise fiul. „Asta este un bocotan mare, și pe lângă aceea și mândru al dracului. Să vie numai încoace și să ne vadă aci, zăcând ca nește câni; știu că se va bucura, când va vedeă, cum tatăl și fratele soției sale sunt târșiți în temniță“

„El știe că închisoarea este locul potrivit pentru oameni de soiul vostru,“ îl intrerupse Wilson, pentrucă în momentul acela intră Black, palid și iritat

Tinărul Smith se ridică și se puse în poziție dreaptă, întru cât îi permiteau legăturile. „Ah, dar cum îți mai merge, cumnate?“ strigă el cu nerușinare.

Acesta trăsări, însă nu răspunse nimic, ci se futoarse spre Hill. „Unde este soția mea?“ murmură el.

„Aci în apropiere, și în bună siguranță“, zise Hill. „Voești, să o rog, să vină dincoace!“

„Nu, nu!“ zise Black repede. „Întâi aș vrea să aflu, ce daună ar putea să aibă soția mea prin legăturile ei cu acești mizerabili.“

„Oho!“ strigă bătrânul Smith, „eu cred că mai întâi ar trebui să te intereseze aceea, ca să ne scapi din încurcătura această.“

„Nici nu mă gândesc la așa ceva,“ răspunse Black cu dispreț. „Voi ați meritat din dăstul această pedeapsă“

„Așa! — ei, d-apoi că atunci se vor scrie istorii frumoase prin gazete“ zise tinărul batjocuritor.

„Gazetele nu vor afa nimic,“ răspunse Hill, „pentrucă lucrul va rămănea secret, și nimic nu vă va fi permis să spuneți cuiva despre relațiunile dintre voi și doamna Black.“

„Oho, cu ce drept ne-ai putea opri, ca să nu vorbim?“

În loc de răspuns, Hill scoase din buzunar un inel, la a căruia vedere amândoi scelerății inverziră.

„Priviți acesta l'am aflat lângă cuptorul, în care v-ați ars voi vesmintele voastre de arestanți,“ zise Hill. „Este numai un obiect neînsămnat, nu-i așa? Însă eu va-și putea duce imediat la spânzurațoare, deoarece proprietarul acestui inel —“

„Taci, taci!“ îl intrerupse bătrânul Smith. „Aruncă inelul, și noi îți promitem, că vom tăcea. Eu nu-s nebun.“

„Eu încă nu!“ întâmpină Hill, și băgă inelul în buzunar. „Până când inelul este în posesiunea mea, viața voastră atârna de un fir de păr, pe care îl pot tăia ori și când, după plăcerea mea.“

Cei doi blăstămați aruncară priviri infuriate asupra lui Hill, însă nu răspunsă nimic.

Intr'aceste Wilson se înțelese în ascuns cu Black, și acum se întoarse cătră prinsonieri. „Am să fac o propunere, în numele dlui Black,“ începu el. „Este natural, că voi trebuie să vă reîntoarceți în închisoare și să vă impliniți pedeapsa. Până când vă purtați cum să cade și păstrați tăcere absolută asupra legăturilor voastre cu dna Black, se va depune în toată luna la o bancă o sumă de bani, care sumă vi se va inmanua după ce veți fi părăsit închisoarea. Dacă însă numai cu un singur cuvânt tradați secretul, atunci nu numai că nu căpătați nici un ban, ci, din contră, vor fi răscolite și alte fapte mai vechi de ale voastre, cari desigur v'ar duce la moarte.“

(Va urma.)

Causele generali a decadentei în viața creștină,

— disertație —

de

Dr. PAUL LAURAN.

(Continuare și fine).

Acum se naște întrebarea — Dlor! — cumcă: *cum* și *prin cine* s'ar pute vindeca ranele cauzate sanctuariului conștiinței omenesti prin materialism, prin acțiunile perverse a sectei francmasonice și a guvernelor atee și indiferente?

În cât pentru *cum*, toți știm și pricepem că prin întoarcerea omului la Dumnezeu, de câtră cine s'a depărtat; prin întoarcerea la credință . . . la rugăciune, la Sacramente, la frica unei pedepse și la speranța unui premiu în viitor!

Și dacă societatea s'ar compune din atari oameni, atunci înaintarea, bunăstarea, fericirea ei nu ar mai avea nimic altce de dorit în lumea aceasta.

În cât pentru partea a doua a întrebării; că *cine* ar pute face lucrul acesta; — guvernele, dacă ar fi pătrunse de spirit adevărat creștinesc, ar putea face mult ajutorând pe aceia, pe cari Dumnezeu i-a ales pentru ca să îngrijească de provocarea bineului, de înaintarea și perfecționarea spiritului, adevătat tinzând mâna sinceră de ajutor păstorilor sufletești. — Însă noi, în timpurile aceste nu avem, nici nu putem să avem decât numai foarte puțină încredere în ele. — Guvernele, acum mai toate sunt în mână și sub cârmuirea sectei sus numite și pentru aceea dela ele nu răzăm, nu ajutor, ci opoziție și perzekutări are să aștepte auctoritatea spirituală. În spre mai bine nici nu să arată ceva sămân de schimbare, ci din contră nedreptățile ce să fac pe toate terețele bisericești, prevestesc apropierea unei acțiuni mai violente în contra păstorilor sufletești. . . .

Ei bine — Dlor! — aceea ce nu voese să facă guvernele, pot să facă popoarele, cari mai deaproape și mai tare sunt interesate în cauză! . . .

Pot — zice — să facă popoarele, însă popoarele ca să poată face aceasta, au lipsă să fie cârmuite . . . au lipsă ca să fie luminate, au lipsă ca să primească și să vadă ca la lumina zilei curat, că cine i-a atăcat sanctuarul conștiinței? . . . Cine îl depărtează de Dumnezeu, de biserică, de religione, de credință și îl apropie de păcat, de rușine, de desperare și de moarte nu numai temporală, . . . ci și de moartea cea vecinică!

Dlor! Iată arma noastră, cu carea trebuie să ne luptăm în contra acțiunilor perverse a sectelor! Iată medicina prin carele putem să neutralizăm veninul materializmului, veninul ateismului și a tuturor celorlalți pizmași a sanctuariului conștiinței omenesti! . . .

Iată — Dlor — un câmp vast de activitate care să deschide înaintea ochilor nostri și a păstorilor sufletești! Și dacă noi conduși de iubire sufletească unul câtră altul, punând umăr la umăr, ascultând de ordinațiunile arhierilor nostri și în consonanță cu-

instrucțiunile locuitoriului lui Christos în această privință ne vom munci să luminăm turmele noastre, nu atunci nu avem, a ne teme de influința pizmașilor infernali. . . .

E drept — Dlor! — că păstorii sufletești au să întâmpine în cale multe greutăți, să se lupte cu multe ispite. — Guvernele statelor sunt în contra noastră, să tem de noi pentru că știu bine, că noi facem pedecă și opoziție în contra planurilor lor de destrucțiune. — Și pentru, ca să cedăm, ne vor promite avantaje materiale, ne vor promite bani, numai să abținem dela împlinirea misiunii noastre în mijlocul poporului. . .

Francmasonii și-a pus ochii pe noi păstorii sufletești, și prin agenții săi, prin guvernele atee, în un viitor nu așa de îndepărtat, vom fi supuși atacurilor celor mai violente, perzekutărilor și nedreptăților ne-numărate și pricina? . . . pricina ne va fi împlinirea datorințelor noastre. . . .

Aceste ni-le prevestesc simtoamele timpului. — În multe state, guvernele dupăce au atăcat biserica . . . dupăce au atăcat instituțiunile dumnezeesti a bisericei; dupăce au stricat școala și a scos-o de sub umbra bisericei . . . văzând că tot nu își ajung scopul nefast, pânăce sunt păstorii adevărat sufletești, s'au întors în contra preoților, le-au jefuit averea, și cu forța i-a scos afară din biserici, și din casele lor propri sub pretexte false că sunt inimizii patriei . . . inimizii progresului . . . că conspirează în contra legilor și altele.

Nu, nu bată alarmă cârmuitorii lucrurilor publice: apărătorii legii, tutorii ordinei, . . . noi nu conspirăm în contra lor, nici ne vom face propagatori de disordine și de revoluțiuni! Noi lucrăm în numele sfânt a lui Dumnezeu . . . statutele noastre sunt evangelia . . . conducătoriul nostru este Pontificele care, cu auctoritate dumnezească interpretează și vestește adevărurile evangheliei . . . și Papa și evangelia nu conspirează, ci recunoaște și apără pe puternicii pământului și legile acele, pe cari le aduc pentru binele și prosperitatea publică deoarece sunt derivațiuni din puterea dumnezească și din legea lui Dumnezeu. . . .

Asemenea nu să teamă de noi toți aceia cari sunt iubitorii libertății a progresului și a principiului de frățietate între oameni, și a înaintării și a puterniciei patriei! . . .

Noi nu vom face nimica în veac în contra libertății legitime! — Nimica în contra patriei! — Cu un cuvânt nimic nu vom face, ce să nu fie în perfectă armonie cu progresul și cu principiul frățietății omenesti!

Noi — Dlor! — nu voim altceva, decât să luăm în mână făclia dumnezească a evangheliei . . . a o ridica și a o purta sus aprinsă pe căile publice, pe piațe . . . în sinul familiilor și pretutindenea, pentruca la splendoarea luminei sale . . . toți aceia cari au rătăcit în întunecimile condensate prin erori și prin deliriul pasiunilor, să-și reafle calea care să îi conducă la țânta călătoriei lor de aici de jos! . . .

În acest mod — Dlor! — efectele diferite, cari sub diferite forme și numiri derivându-să din celea trei casuri mari a decadentei, pe cari pe scurt le-am spus astăzi, efectele aceste rele — zic — la poporul

nost nu vor da de echou . . . iar acolo unde până acum au făcut stricare în viața creștină, acțiunea lor se va paraliza și puterea lor stricătoare se va zdrobi pentruca și Dumnezeu ne-a promis că porțile iadului nu vor învinge!!!

Bibliografie.

A apărut.

Dr. A. Bogdan Hoya: **Cântece de copii și jocuri.** Editura librăriei Ciuren, Brașov 1905 prețul 32 bani. Cuprinde o interesantă colecție de cântece pe cari copii le folosesc la jocurile lor. În introducerea autorul indică chipul cum decurge cutare joc.

Const. Pop: **Băncile române din Transilvania și ungaria.** Studiul acesta, publicat și în francezește formează nr. 2 din Biblioteca băncilor române, și cuprinde în liniiamente generale istoricul acestor instituțiuni, organizația și operațiunile lor. La sfârșit se da un bilanț general al tuturor băncilor (102) la finea lui 1904. Însămnam aici, că capitalul acestor bănci a fost de peste 11 milioane cor. rezerva de peste 4 mil. depunerile de 53½ mil. și profitul curat de aproape 2 mil.

Mateu Voileanu: **25 ani din viața Reuniunii române de muzică din Sibiu.** O monografie prețioasă împodobită cu portretele prezidenților, conducătorilor și a celor mai de seamă membrii. Are repertoriul bucăților cântate, vocile de presă asupra suceselor secerate la concertele și un catalog general a tuturor membrilor reuniunii. Se poate cumpăra cu 2 cor.

A apărut și se află de vânzare la tipografia noastră: **Cosbuc György tanulmány** a român iradalom köréből, írta Szabó Emil. Prețul 4 cor. + 20 fl. porto.

„Sămănătorul“ Revistă Literară. Anul IV. Nr. 26. N. Iorga. — Câteva cuvinte de „dinoace“ în amintirea lui Timoteiu Cipariu. Natalia Iosif. — În clasă (poesie). Emilgar. — Boieriul Iorgu Butea (nuvelă). I. Bărsanul. — Fantasie. M. Sadoveanu. — Floare-ofiță (roman). I. M. Marinescu. — Sonet. N. Iorga. — Cronică. Numărul 20 bani.

Note și reflexiuni la Situația politică a Românilor din regatul Ungar. Sub acest titlu a apărut în tipografia I. Marschall din Sibiu o broșură politică datorită dlui **Aurel Ciato.** Broșura tractează următoarele chestiuni: 1. Situația actuală a partidului național român. 2. Cum să înțalege la noi politica reală? 3. Activitatea parlamentară. 4. Revisiunea programului din 1881. Doritori de a avea aceasta broșură, pot să și-o procure trimițând suma de 1 c. + 10 fl. la adresa autorului în Vizakna furdö.

Odele lui Quintus Horatius Flaccus, traduse de **Gavril Pop** canonic, fasc. II. cuprinde odele XV—XXXV. De utilitatea acestei publicațiuni nu mai e lipsă să spunem nimic, tinerimea studioasă și toți cari se ocupă cu vechia clasicitate, pot să ieie un mare folos, mai ales din minuțioasele notițe adause după fiecare odă.

Prof. Dr. Emil Sabo. „Cântece“ Poezii lirice. Prețul 1 cor.

Editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa.

A. C. Domșa

Cărți ce să pot căpeta în Libraria Seminarială.

- Floricele de câmp, de A. C. Domșa . . . 1.—
- Cântece, Sabo 1.—
- Visuri trecute. Ciura 1.—
- Studii și Biografii. Dr. I. Rațiu . . . 2.—
- Geniu pustiu, Eminescu 2.—
- Drumuri și orașe, Iorga 2:50
- Poesii de Alexandri. 3.—
- Teatru I. II. Alexandri á 1.50 3.—
- Vers și proză Alexandrescu 1:25
- Novela A. Brătescu-Voinesci 1:50
- Liter. pop. Eminescu. 1:50
- Ciocoli N. Filimon 1:50
- Legende și basme Ispirescu. 1:50
- Povești, I. Creangă 1:50
- Vorbe înțelepte A. Popoviciu. 1:50
- Vatra Părăsita Slavici 2.—
- Din Bétrâni 2:50
- Eminescu și Coșbuc de Alexandru
Ciura. 1.—
- Limba Română poporană și Dia-
lectul Sicilian, de Alesiu Viciu 1.60
- Ierarhia Românilor din Ardeal și
Ungaria de Dr. Augustin Bunca, Prețul
3 coroane.

Biblioteca Minervei 22 nr. fie care număr 15 fl.

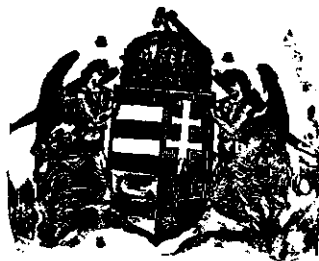
La expozițiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer — pentru clopote a lui —

Antoniu Novotny

— în Timișoara-Fabric —

(22) 85—52



dată ce clopotele sint bătute de o lature prin aceea ce sint mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

— clopotele găurite —

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sint provădute în partea superioară — ca violina — cu găuri, după figura S și pentru aceea aț un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, de cât cele de sistem vechi, așa, că un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechi. Mai de parte se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de țoce de metal.



Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

MERSUL TRENURILOR pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1905.

Budapesta—Predeal						Copșa-mică—Sibiu—Avrig—Făgăraș															
Tren de persón.	Tren accelerat	Tren de persón.	Tren accelerat	Tren de persón.	Tren accelerat	Tren de persón.	Tren accelerat	Tren de persón.	Tren accelerat	Tren de persón.	Tren accelerat										
10—		8.50	2.10	pl. Viena	sos.	1.50		1.50		6.20		2.21	4.43	11.14	7.10	pl. Copșa mică	sos.	6.10	9.32	8.09	12.35
9—	6.50	5.45	9.15	Budapesta		7.10	9.35	7.50		6.40		3.50	6.36	12.42	8.50	Ocna		4.52	8.15	1.34	11.01
11.56		9.02	11.12	Szolnok		3.37		5.32		3.46		4.12	7.04	1.04	9.15	sos.) Sibiu	{ pl.	4.25	7.41	1.05	10.30
2.14		11.33	12.47	P. Ladány		12.54		3.56		3.46						pl.)					
3.49		1.43	2.11	sos.) Oradea-mare	{ pl.	11.04		2.38		1.12											
4.10		2.06	2.18	pl.) Mező-Telegd	{ sos.	10.44		3.32		11.36											
4.50		3.04	2.51	Rév		10.07		2.03		11.15											
5.33		3.50	3.26	Bratca		9.32		1.37		10.43											
5.56		4.14		Ciucia		9.11				10.13											
6.42		5.02	4.16	B. Huedin		8.37		12.55		9.24											
7.23		5.49	4.52	Ghârbău		7.58		12.23		8.48											
8.11		6.42		sos.) Cluș	{ pl.	6.59				7.50											
8.32		7.12	5.55	pl.) Apahida	{ sos.	6.17		11.10		7.18											
8.54		8.30	6.11	Ghiriș		5.41		10.50		6.45											
9.11		8.59	6.27	sos.) Cucurdea	{ pl.	5.22		9.29		6.27											
10.17		10.29	7.26	pl.) Uioara	{ sos.	3.54		9.29		5.12											
10.47		11.16	7.50	Vințul de sus		3.11		9—		4.3											
10.56		11.31	7.52	Aiud		3.02		8.55		4.33											
11.03		11.40		sos.) Teiuș	{ pl.	2.56		8.29		4.27											
11.12		11.50		pl.) Crăciunel	{ sos.	2.49		8.12		4.20											
11.34		12.20	8.16	Blaș-Küküllőszög		2.27		8.00		3.59											
11.52		12.46	8.32	Micásasa		2.05		7.34		3.89											
12.24		1.48	8.37	sos.) Copșa-mică	{ pl.	1.47		7.08		3.02											
12.53		2.20		pl.) ediaș	{ sos.	1.11		6.56		2.86											
1.02		2.29	9.04	El sabetopol		12.58		6.37		2.21											
1.45		3.11	9.31	sos.) Sighișoara	{ pl.	12.06		6.16		2.21											
2.01		3.27	9.43	pl.) Brașov	{ sos.	11.45		5.20		1.44											
2.15		3.82	9.47	sos.) Timiș	{ pl.	11.09		5.20		1.25											
2.33		4.08	10.01	pl.) Predeal	{ sos.	10.53		5.20		1.25											
3.04		4.45	10.25	sos.) București	{ pl.	10.24		9.15		1.25											
3.40		5.27	10.53			9.48		7.35		1.25											
3.47		5.43	11—			9.02		7.35		1.25											
4.03		6.08	11.14			8.43		7.30		1.25											
5.28		7.52	12.26			7.30		6.49		1.25											
6.03		8.32	12.58			6.49		6.27		1.25											
6.34		9.09	1.16			6.27		5.56		1.25											
7.10		9.40	1.35			5.56		5.20		1.25											
7.50		5.07	10.25			5.20		5.20		1.25											
8.55			2.19			10.14		2.18		1.25											
4.40			3.01					1.42		1.25											
5.10			3.31					1.17		1.25											
11.55			9.10					9.15		1.25											

Notă: Orele însemnate în stânga stațiilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. — Numerii încadrați cu linii negre însemnă orele de noapte.